

Zondag 17 juli 2022

Gezamenlijke dienst Diependaalse Kerk en Bethlehemkerk

in de Diependaalse Kerk

Ds. Aster Abrahamsen

Ouderling: Nanda Ego

Organist: Rob van Roon

Trompet: Henk Liberia

Motto: Bagage voor onderweg

Teksten: 1 Samuel 1: 1-20, Lucas 10: 38-42

Gemeente van onze HEER Jezus Christus,

Hoewel het misschien de afgelopen jaren vanwege corona weinig of niet is voorgekomen, kent u wellicht dat gevoel:

u organiseert een feestje, er komen veel mensen, en dan aan het einde van de avond realiseert u zich ineens: he, ik heb niemand gesproken, ik ben alleen maar druk geweest met mensen ontvangen en voorzien van eten en drinken...

Of, zoals ik een buurvrouw van de week hoorde verzuchten:

op vakantie ben ik alleen maar bezig met zorgen voor mijn kinderen en ik kom helemaal niet tot rust, terwijl dat juist zo nodig is!

Dat gevoel. Zo vergaat het Martha ook.

Jezus komt bij haar en haar zus Maria op bezoek om in hun huis te rusten en ook om onderwijs te geven.

En Martha springt meteen in haar rol als gastvrouw, zoals het hoort:

ze staat in de keuken, probeert lekkere gerechten te maken en Jezus goed te bedienen, en ziet erop toe dat hij het naar zijn zin heeft.

Martha is gastvrij. Het woord dat wordt gebruikt in het Grieks is diakonos.

Ons woord diaken komt daar vandaan. Het betekent dienen.

Het woord wordt gebruikt voor mensen die aan tafel dienden, bedienden.

Maar het woord is breder en betekent ook:

iemand ondersteunen en helpen, voor iemand zorgen, dienstverlening bieden.

Dat is dan ook het idee van het ambt van diaken in onze kerk: anderen dienen en helpen.

En ook nog steeds: aan de tafel dienstbaar zijn. Daarom helpen diakonen bij het gereedmaken van de avondmaalstafel.

Marta dient en bedient Jezus zo goed als ze kan.

Maar Maria, haar zus, die lijkt daar niet om te geven.

Zij gaat rustig bij Jezus zitten en luistert naar zijn woorden.

Vaak is deze tekst zo uitgelegd:

Maria en Martha dienen beide Jezus, maar ieder op hun eigen manier.

Maria is de denker, Martha is de doener. Maria luistert en Martha doet.

Het zijn twee goede manieren van Jezus dienen.

Echter, is dit niet een beetje te positief gedacht? Klopt dat wel?
Er staat toch heel duidelijk een terechtwijzing van Jezus richting Marta:
'Martha, Martha, je bent zo bezorgd en je maakt je veel te druk.
Er is maar één ding noodzakelijk.
Maria heeft het beste deel gekozen, en dat zal haar niet ontnomen worden.'

Waarom is het niet goed wat Martha doet?
Sinds wanneer is het niet goed om je dienstbaar op te stellen?

Daarvoor kijken we naar wat Jezus precies tegen Martha zegt:
'Martha, Martha, je bent zo bezorgd en je maakt je veel te druk.'
Hier gebruikt Jezus het woord μεριμνάω (merimnao), wat zoiets betekent als 'overwerkt', te veel hooi op de vork genomen, druk maken, bekommerd en bezorgd zijn.
Wat Martha doet is op zich niet verkeerd: koken, gastvrij zijn, diaconaal zijn. Maar ze moet er niet door overwerkt worden. Het moet niet haar leven gaan beheersen.
Want: daar gaat het niet om.
Het gaat altijd in de Bijbel in de eerste plaats om het Woord van God.
Dat mensen dat horen en daarmee aan de slag gaan.

Druk maken, *Merimnao* kan ook betekenen: 'afgeleid zijn'.
Martha is afgeleid van datgene waar het om gaat: het Woord van God.
Ze is 'in beslag genomen door de zorg voor haar gasten', er daardoor is er geen ruimte meer in haar hoofd en haar hart voor wat Jezus haar te zeggen heeft.

Er is maar één ding noodzakelijk zegt Jezus.
Veel vertalers hebben hierin ook de betekenis gezien van: 'er is maar één schotel noodzakelijk'. Martha, je hoeft niet allemaal gerechten te maken, één is genoeg.
Hou het simpel! Laat het eten niet te overdadig zijn en te centraal staan. Eenvoud, genoeg.
Daar roept Jezus toe op.

Namen hebben vaak een betekenis in de bijbel.
Martha, haar naam betekent 'meesteres' of 'heerseres'.
Ze ontvangt Jezus in haar huis en probeert te heersen.
Ze probeert alles onder controle houden, haar huishouden, haar eten, maar ook haar gasten.

Er staat dat Maria ging zitten aan de voeten van de HEER.
I.p.v. de naam 'Jezus' gebruikt Lucas hier het woord 'HEER, kurios', wat ook vertaald kan worden met 'meester'.
Hier wordt 'Marta de meesteres' dus door Lucas tegenover 'Jezus de meester' gezet.
Martha wil de meester zijn, maar Maria is degene die zit aan de voeten van de echte meester.

En dat ziet Marta niet. Haar gedrag is daardoor kwalijk te noemen. Ze lijkt te vergeten dat Jezus heer en meester is en niet zichzelf. En daarbij komt:
Martha spreekt kwaad over haar zus, die wel naar Jezus luistert en probeert haar zus zelfs de toegang tot Jezus te versperren! Ze probeert haar bij hem weg te krijgen en wil dat Maria onder haar leiderschap zich druk maakt in de keuken ipv dat naar Jezus luistert.

Ook Maria's naam heeft een betekenis: 'geliefde', maar ook 'opstandige' of 'rebel', 'iemand die de traditie doorbreekt.'

En dat is zij ook, in dit verhaal.

Want zij is een vrouw die aan Jezus' voeten zit en ze luistert.

En de term 'aan iemand voeten zitten' betekent niet een beetje passief zitten en luisteren, het betekent dat je iemands leerling bent, dat je door iemand onderwezen wordt.

Dat je goed luistert en dat met wat je geleerd hebt aan de slag gaan.

In die tijd was het niet gebruikelijk dat vrouwen leerlingen waren.

Dat merk je ook aan Marta, die wil dat Maria terugkomt naar de keuken om te voldoen aan haar vrouwelijke plichten.

Maar Jezus stelt haar terecht: Maria moet blijven en luisteren. En Marta zou dat ook moeten doen.

Jezus en Maria doorbreken hier dus een traditie, een gewoonte.

Maria heeft het beste deel gekozen.

Ze zit aan Jezus voeten en ze luistert en leert.

Martha staat in de keuken en ze hoort niets.

Het is niet erg dat ze kookt en dient, dat is goed en belangrijk.

Maar wat we erg is, is dat ze zich erdoor in beslag laat nemen en zich erdoor laat afleiden van wat echt belangrijk, noodzakelijk is.

Haar diaconaat moet wel dienend blijven aan het woord van God, dat staat centraal.

Dan hoorden we vanmorgen ook over Elkana en zijn twee vrouwen Pennina en Hanna.

En ook hun namen weerspiegelen wie ze zijn.

Peninna betekent parel of koraal. Zij is een vruchtbare vrouw, een mooie blinkende parel, die haar man kinderen geeft.

Hanna betekent gunst of genade. Hoewel zij in de gunst staat van Elkana, kan zij geen kinderen krijgen. Ze zijn ergens wel te vergelijken met Marta en Maria.

Pennina en Marta doen wat er in die tijd van hen werd verwacht:

Kinderen krijgen, zorgen, huishouden doen

Maar, beide kijken neer op hen die dat niet kunnen of niet doen.

Maria en Hanna wijken af van wat in die tijd gebruikelijk was.

Zij verliezen zich niet in het huishouden en het zorgen, maar zij zijn vrouwen die zien wat het beste deel is, vrouwen die zich tot God wenden, aan zijn voeten zitten, voor hem neerknielen. En daarmee zijn ze rebellen, vrouwen die de traditie doorbreken.

En dat heeft resultaat, Hanna's gebed wordt verhoord, ze mag toch een kind verwachten en God is haar gunstig en genadig – zoals haar naam al voorzegt had.

En het kind van Hanna, Samuel – zijn naam betekent 'gehoord door God'.

Zij kiest bij zijn geboorte weer het beste deel en beloofd dat hij in dienst van God zal staan.

Voor ons haast niet te geloven, om je zoon op jonge leeftijd aan de tempel af te geven.

Maar zij doet het, uit nederigheid en dankbaarheid.

En gelukkig maar, want wat heeft Samuel later veel gebracht,

hij wordt degene die eerst Saul en later David tot koning zal zalven, hij was een Godsmann die de weg wijst naar een toekomst zoals God die bedoeld heeft.

Nu over ons. We leven in een verwarrende wereld.

Misschien nog wel veel verwarrender dan in de tijd van Marta en Maria, van Pennina en Hanna.

Een wereld vol stikstofdiscussies, bosbranden, protesten, oorlog en polarisatie.

Een wereld waarin het krijgen van een kind, zoals Hanna verlangt, niet langer vanzelfsprekend een teken is van hoop en toekomst, maar waarin jonge mensen twijfelen of ze nog wel hoop genoeg hebben om een kind te durven laten opgroeien in deze wereld, met alles wat nu mis is en mis gaat.

Een wereld waarin gastvrij zijn, zoals Marta probeert te zijn, steeds minder voorkomt en vluchtelingen zelfs in een rijk land als Nederland op een stoel moeten slapen omdat niemand een bed voor hen heeft.

En wij leven, als gemeente van Christus, in deze verwarrende wereld.

Wat houdt ons op de been, waar halen we hoop uit,

Vanuit welke kracht gaan wij in deze wereld aan de slag?

Welk geloof gaat ons helpen om weerstand te bieden aan al het kwaad en alle onrust die er in onze wereld is?

Wij mogen aan Maria een voorbeeld nemen en luisteren naar Gods woord en er iets mee doen in ons leven.

Wij mogen leren van Marta dat eenvoudig leven vaak tot meer diepgang en zingeving leidt dan een druk en afgeleid leven waarin we het onderste uit de kan willen halen.

Niet alle gerechten op tafel zetten, maar 1 is genoeg, dat idee.

Het idee dat minder ook prima is, het hoeft niet altijd meer, meer te zijn.

Dat lijken we soms kwijt te zijn in onze maatschappij.

En wij kunnen van Hanna blijvend leren dat we genade en goedheid kunnen vinden bij de goede God, en dat eerbied, gebed en dankbaarheid richting God ons als gemeente past.

Tot slot....

We gaan de zomerperiode in.

Misschien gaat u op vakantie of blijft u thuis.

Hopelijk wordt het hoe dan ook een tijd van rust.

Kunt u het merimnao, het drukmaken, bezorgd zijn, en het afgeleid zijn misschien zelfs wat loslaten.

Want dat zijn we. Of we nu met pensioen zijn of nog werken en of nu een druk gezin hebben of alleen leven.

Afgeleid leven, bezorgd zijn, velen van ons zullen zich er zich met tijd en wijlen in herkennen.

De vakantie is altijd zo'n periode waarin veel dingen eventjes tot stilstand komen en we, juist door even een stap terug te doen, en tot rust te komen, kunnen zien waar het in het leven om draait.

Dat wens ik u toe voor deze periode om voor uzelf in uw reizen en in uw thuisblijven

Die focus te houden of te hervinden: om uzelf en uw dierbaren weer erbij te bepalen

Doen wij de juiste dingen, of brengen we schade toe aan anderen of aan de schepping?
Leven we in lijn met wat de goede God van ons vraagt, kiezen we, in de keuzes die we maken, voor het beste deel? Of staat er iets ons nog in de weg?

Ik bid u toe dat Gods woorden met u meereizen, en dat God uw Heer en meester zal zijn in deze zomertijd, op uw vakantie en door uw hele leven.

Amen